

สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

กิจกรรมหลัก : พัฒนาปรับปรุงพันธุ์สัตว์

กิจกรรมรอง : ผลิตสัตว์พันธุ์ดี (งานผลิตแกะ)

1. หลักการและเหตุผล :

การเลี้ยงแกะในประเทศไทยยังมีจำนวนไม่มาก เนื่องจากความต้องการของผู้บริโภคมีจำกัดเฉพาะกลุ่ม และยังขาดพันธุ์แกะที่มีพันธุ์กรรมดี มีการเจริญเติบโตเร็ว คุณภาพซากดี และให้ผลผลิตสูง เพื่อเป็นแรงผลักดันในการผลิตเนื้อแกะคุณภาพส่งตลาดผู้บริโภคระดับสูง เกษตรกรส่วนมากในขณะนี้ยังเป็นเกษตรกรรายย่อยซึ่งเลี้ยงแกะรายละ 1-3 ตัว และฟาร์มขนาดเล็กซึ่งเลี้ยงแกะฟาร์มละ 5-20 ตัว ซึ่งเกษตรกรยังขาดความรู้ความสามารถด้านการปรับปรุงพันธุ์ และการรักษาแหล่งพันธุ์กรรมที่ดีให้ใช้ประโยชน์ได้ในระยะยาว การพัฒนาพันธุ์แกะของกรมปศุสัตว์ จึงมุ่งเน้นในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแกะ และถ่ายทอดพันธุ์กรรมที่ดีไปสู่เกษตรกรผู้เลี้ยงแกะชุมชนคุณภาพ

ประชากรแกะทั้งประเทศไทยในปี 2560 มีจำนวน 53,228 ตัว เกษตรกรเลี้ยงแกะ จำนวน 5,387 ราย (กรมปศุสัตว์, 2560) กรมปศุสัตว์ได้นำเข้าแกะเนื้อจากประเทศสหรัฐอเมริกา และแอฟริกาใต้ มาตั้งแต่ พ.ศ. 2539 ได้แก่ พันธุ์คาทาติน ชานต้าอีนัส ดอร์เปอร์ และบาร์บาดอส โดยปรับปรุงเป็นแกะพันธุ์แท้ และผสมข้ามกับพันธุ์พื้นเมือง เพื่อให้ได้แกะพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม มีลักษณะทางเศรษฐกิจที่ดี ได้แก่ มีอัตราการเจริญเติบโตสูง สามารถขุนส่งตลาดที่น้ำหนัก 25-30 กิโลกรัม ใช้เวลาเลี้ยง 8-10 เดือน เปอร์เซ็นต์ซาก 50%

การปรับปรุงพันธุ์แกะชน ในโครงการพัฒนาตามพระราชดำริจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี พ.ศ. 2541-2544 ได้นำแกะพันธุ์บอนด์และคอร์ริเดลเข้ามาปรับปรุงพันธุ์แกะ ทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณของขนได้ โดยแกะพันธุ์แท้ทั้งสองสายพันธุ์สามารถเลี้ยงได้ในสภาพภูมิอากาศและสภาพแวดล้อมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน และเมื่อนำมาผสมข้ามสายพันธุ์ พบว่าสามารถให้ขนที่ยังคงคุณภาพดี และยังเหมาะสมกับสภาพการเลี้ยงดูในโครงการฟาร์มตัวอย่างในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และเชียงราย จึงสมควรที่จะดำเนินการพัฒนาสายพันธุ์แท้ให้ได้ฝูงแกะยอดเยี่ยม เพื่อการผลิตขนพันธุ์ดีเผยแพร่สู่เกษตรกรที่มีความต้องการเลี้ยงแกะเพื่อผลิตขนแกะสำหรับแปรรูป ในผลิตภัณฑ์ทางด้านศิลปาชีพเป็นการเพิ่มมูลค่าของวัตถุดิบทางการเกษตรให้เป็นสินค้าสำเร็จรูปที่มีช่องทางเพิ่มรายได้

2. วัตถุประสงค์ :

- 2.1 เพื่อให้ได้แกะพันธุ์เนื้อและแกะพันธุ์ขนที่มีพันธุ์กรรมดี ใช้เป็นพ่อแม่พันธุ์ต้นแบบที่จะกระจายพันธุ์กรรมดี ในการผลิตและขยายพันธุ์สู่เกษตรกร
- 2.2 เพื่อให้ได้พ่อแม่พันธุ์ดี มีระดับสายเลือดที่เหมาะสม สำหรับฟาร์มเกษตรกรขนาดเล็กในการเลี้ยงแกะ โดยใช้พ่อลูกผสมสองสาย ผลิตแกะเนื้อขุนส่งตลาด

3. ผลผลิต (Output) ระดับกิจกรรม/โครงการ

- 1) ผลิตลูกแกะพันธุ์ดีจำนวน 560 ตัว จำหน่ายพันธุ์ให้แก่เกษตรกร 400 ตัว
- 2) กระจายพันธุ์กรรมแกะพันธุ์ดีให้แก่เกษตรกร 150 รายๆ ละ 1-3 ตัว

4. ผลลัพธ์ (Outcome) ระดับกิจกรรม/โครงการ

- 1) ลูกแกะมีอัตราการเจริญเติบโตดีมากกว่า 100 กรัมต่อวัน ขนาดรูปร่างใหญ่ขึ้นน้ำหนักตัวเพิ่มขึ้น
- 2) แกะขนที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์จะให้ผลผลิตขนและคุณภาพเพิ่มขึ้น

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPI)

1. ผลิตลูกแกะพันธุ์ดี จำนวน 560 ตัว
2. อัตราการเจริญของลูกแกะก่อนหย่านม มากกว่าหรือเท่ากับ 100 กรัม/วัน

6. ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานโดยละเอียด ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง :

6.1 กอง / สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

ขั้นตอน

- 1.ผลิตลูกแกะพันธุ์ดี กระจายสู่เกษตรกร
- 2.ศึกษาวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุน
- 3.ถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการฟาร์มและการจัดเก็บข้อมูลแกะแก่เกษตรกรและเจ้าหน้าที่

วิธีการปฏิบัติงาน

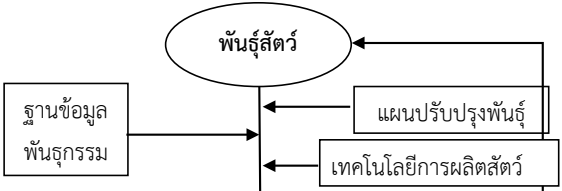

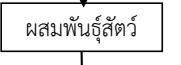
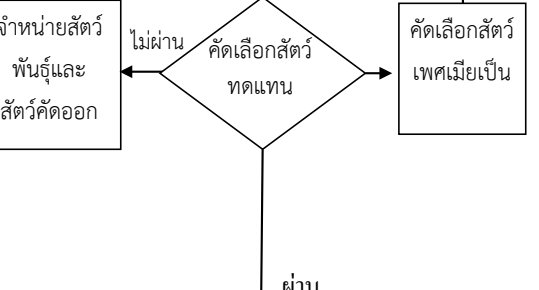
1. วางแผนปรับปรุงพันธุ์ ผลิต ทดสอบและคัดเลือกสัตว์ตามแผนที่กำหนดไว้
2. ดำเนินการจัดการฟาร์มและกำกับดูแลความแม่นยำในการปฏิบัติให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิบัติที่ดี
3. ศึกษาวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุน
4. ถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการฟาร์มและการจัดเก็บข้อมูลและแก่เกษตรกรและเจ้าหน้าที่

6.2 หน่วยปฏิบัติ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด / ศูนย์ฯ / สถานีฯ / ตำบล)

ลำดับ	หน่วยงาน	ที่อยู่	โทรศัพท์	E-mail
1.	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ชัยภูมิ	103 ม.8 ต.ห้วยไร่ อ.คอนสวรรค์ จ.ชัยภูมิ 36140	0 4481 0644	lscp_cpm@dld.go.th
2.	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครสวรรค์	ตู่ปณ. 10 ปณภ. หนองบัว อ.หนองบัว จ.นครสวรรค์ 60110	0 5623 7256	lsns_nsw@dld.go.th
3.	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์แม่ฮ่องสอน	61/10 ม. 5 ต.ผาบ่อง อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน 58000	0 5368 4031	lsmh_mhs@dld.go.th
4.	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เทพา	ตู่ปณ. 2 อ.เทพา จ.สงขลา 90150	0 7431 8041	lstp_sgk@dld.go.th
5.	ศูนย์วิจัยและพัฒนาแพะแกะ	ตู่ปณ. 35 ปทจ. จ.ยะลา 95000	0 7320 3218	lcya_yaa@dld.go.th

7. แผนภูมิความเชื่อมโยงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและขั้นตอนวิธีปฏิบัติงาน (ใช้ไฟล์excel)

กระบวนการผลิตสัตว์พันธุ์ดี (กระบวนการหลัก)

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา า	แบบฟอร์ม	เอกสารอ้างอิง
1		1.1 โคเนื้อ 1.2 โคนม 1.3 กระบือ 1.4 สุกร แพะ แกะ 1.5 สัตว์ปีก	- กลุ่มวิจัยและพัฒนา - ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์			
2		2.1 กำหนดคุณลักษณะของสัตว์พันธุ์ดีแต่ละชนิดสัตว์ 2.2 กำหนดความเข้มข้นในการคัดเลือก 2.3 ดำเนินการคัดเลือกตามแผนปรับปรุงพันธุ์ โดยใช้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันจากฐานข้อมูลพันธุ์กรรมเป็นเครื่องมือในการคัดเลือก ส่วนสัตว์ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำหน่ายเป็นสัตว์คัดออก 2.4 พัฒนาและดำเนินการผลิตสัตว์ด้วยเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ที่เหมาะสม	- กลุ่มวิจัยและพัฒนา - ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์		แบบฟอร์มการให้ คะแนนลักษณะโค รุ่น 13-16 เดือน 17-20 เดือน 21-24 เดือน และ ไม่จำกัดอายุ	- หนังสือการ ตัดสินโคนม หน้า 31-34 - ฐานข้อมูล DHI - คู่มือการเลี้ยง โคนมทดแทน
3		3.1 จัดการผสมตามแผนปรับปรุงพันธุ์สัตว์ 3.2 ติดตามผลการผสมพันธุ์สัตว์ 3.3 ปรับปรุงการคัดเลือกและผสมพันธุ์	- กลุ่มวิจัยและพัฒนา - ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์		F02-003	ฐานข้อมูล DHI
4		4.1 มีการจัดการเลี้ยงดูสัตว์ที่ตั้งแต่แรกเกิดถึงหย่านม 4.2 จัดทำบันทึกข้อมูลประจำตัวสัตว์ 4.3 ทำวัคซีนตามโปรแกรมสุขภาพสัตว์ 4.4 คัดเลือกสัตว์ที่ไม่สมบูรณ์ออกจากฝูง จำหน่ายเป็นสัตว์คัดออก 4.5 คัดเลือกสัตว์หย่านมเพศเมียเป็นฝูงทดแทน ที่เหลือจำหน่ายเป็นสัตว์พันธุ์	- กลุ่มวิจัยและพัฒนา - ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ - สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์		F02-00101 F02-00102 F02-003 F02-006	ฐานข้อมูล DHI

กระบวนการผลิตสัตว์พันธุ์ดี (กระบวนการหลัก)

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา า	แบบฟอร์ม	เอกสารอ้างอิง
5	<pre> graph TD A[ผู้รับ] --> B{ทดสอบพันธุ์สัตว์} B -- ไม่ผ่าน --> C[จำหน่ายสัตว์] B -- ผ่านเกณฑ์ --> D[สัตว์พันธุ์ดี] E[วิเคราะห์ข้อมูลทางพันธุกรรม] --> B </pre>	5.1 กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกสัตว์เข้าทดสอบ 5.2 คัดเลือกสัตว์ที่ผ่านเกณฑ์เข้าทดสอบ ส่วนสัตว์ที่ไม่ผ่านเกณฑ์จำหน่ายสู่เกษตรกร 5.3 ดำเนินการทดสอบพันธุ์สัตว์ตามชนิดสัตว์ 5.4 เก็บและวิเคราะห์ข้อมูลทางพันธุกรรม จัดลำดับสัตว์ที่ผ่านการทดสอบ	-กลุ่มวิจัยและพัฒนา -ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์		F02-00101 F02-00102 F02-002 F02-003 F02-004 F02-005	- หนังสือการตัดสินใจ - ฐานข้อมูล DHI
6	<pre> graph TD A([สัตว์พันธุ์ดี]) --> B[ผู้รับ] </pre>	สัตว์พันธุ์ดีที่ผ่านการทดสอบ เพศผู้ลำดับที่ 1 - 10 ส่งไปรีดน้ำเชื้อ ที่เหลือคัดเลือกบางส่วนนำกลับเข้าฝูงเป็นสัตว์ทดแทน ส่วนที่เหลือจำหน่ายสู่เครือข่ายและเกษตรกรทั่วไป สัตว์พันธุ์ดีที่มีลักษณะดังนี้ 1.มีลักษณะภายนอกตรงตามสายพันธุ์ 2.มีการเจริญเติบโตดี 3.มีประสิทธิภาพในการใช้อาหาร 4.สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี	- กลุ่มวิจัยและพัฒนา - ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์		แบบฟอร์มการให้คะแนนลักษณะโครุ่น 13-16 เดือน 17-20 เดือน 21-24 เดือน และ ไม่จำกัดอายุ	- หนังสือการตัดสินใจ - ฐานข้อมูล DHI